

דברי פי חכם חזן

מקבץ ווארטנים נחמדים לפרשת השבוע

פרשת וישאלה

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים (ל"ב, ד')

ופירש"י: "מלאכים ממש".

ובדרך צחות אפשר לומר שיעקב הבין שאם ישלח את הדורון והמתנה ע"י שליחים בני אדם, אז רק חלק קטן יגיע לידי עשו...

[ויש מפרשים שזו בדיוק הסיבה שעשו בכה (ל"ג, ד'), שכן המתנה באה לו ע"י שליחים ובודאי נחסרה בדרך].

עם לְבֹן גִּרְתִּי וְאַחֵר עַד עֵתָהּ (ל"ב, ה')

ופירש"י: "לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחיך, שהרי לא נתקיימה בי".

ויבואר יפה דברי רש"י אלו בדרך רמז, שעשו נתכוון לומר שיצחק בירך אותו "הוה גביר לאחיך" אולם "לא נתקיים בי", כלומר שמתוך ה'גביר' לא נתקיימו אות ב' ואות י' אלא רק אות ג' ואות ר' הנותרות, וזהו שאמר "לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר".

וְגַם הֵלֵךְ לְקָרְאֲתָנָן וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ (פרק ל"ב פסוק ז')

במדרש (בר"ר ע"ה, ז') מבואר שכל אחד ואחד מהם היה עשוי על ארבע מאות איש, כלומר שכל 400 האנשים היו ראשי גייסות ובכל גייס היו 400 חיילים.

וצריך להבין היטב מדוע עשו לקח עמו דווקא מספר זה של חיילים?

ומבאר הגאון מאוסטרובצה במתק, שהנה מחנהו של יעקב מנה 16 אנשים: יעקב, אחד עשר בניו [בנימין טרם נולד] וארבע נשיו. ובספר תהילים (צ"א, ז') הובטחנו "יִפְּלֵ מִצְדָּךְ אֶלֶף וַיִּרְבְּבָה מִימִינֶךָ", כלומר שבעת רצון יכולים למות 10,000 [רבעה] אויבים על ידי אדם אחד.

ועשו שידע זאת הביא עמו 400 גייסות שבכל אחת 400 חיילים, כלומר 160,000 חיילים חוץ ממנו, ונמצא שחייליו יהיו בדיוק כנגד אנשי יעקב - מאה ושישים אלף כנגד ששה עשר אנשים, ואילו עשו יהיה יתר עליהם.

על כך אמר יעקב "כִּי יֵרָא אֲנֹכִי אוֹתוֹ" (בראשית ל"ב, י"ב), כלומר, מכל חיילותיו איני חושש, שכן יפלו מימיני רבבה, אך מהאיש היתר עליהם - עשו - ממנו אני ירא.

ובזה נבין היטב מדוע יעקב נענש על שהכניס את דינה לתיבה (רש"י ל"ב, כ"ג), משום שאם גם דינה היתה בכלל מחנה יעקב הרי שמחנה יעקב היו יכולים לנצח בקלות יתירה את מחנה עשו, ויעקב לא היה צריך לנס מיוחד!...

וַיֵּרָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ (ל"ב, ח')

ופירש"י: "ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים"

ולכאורה קשה, מדוע חשש יעקב שמא יהרוג את עשו, והרי הדין הוא "הבא להורגך השכם להורגו"?

אלא יש לומר ע"פ מה שכתוב בגמ' (גיטין נו). שר' מאיר יצא מנירון קיסר. ועוד כתוב (הוריות יג): שר' מאיר נקרא בשם "אחרים". ולכך חשש יעקב "אם יהרוג הוא את אחרים", והיינו שחשש שמא יהרוג את מי שממנו עתיד לצאת ר' מאיר שנקרא "אחרים" ונמצא הורג את ר' מאיר.

וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לַפְּלִיטָה (ל"ב, ט')

מלשון הכתוב משמע שהיה בטוח שהמחנה שנשאר יהיה לפליטה. ולכאורה למה לא חשש שיחזור עשו ויכה גם את המחנה הנשאר?

אלא, אומר ר' העשיל [וכן הובא בשם ר' משה קרמר זקנו של הגר"א], שהרי רבקה אמרה "למה אשכל גם שניכם יום אחד" (כ"ז, מ"ה), והיינו שאמרה בנבואה ששניהם ימותו ביום אחד, ואם יעקב ימות אז באותו יום ימות גם עשו, והמחנה השני היה במרחק של יותר מיום אחד, וממילא לא יתכן שעשו יבוא אח"כ ויכם שהרי באותו יום ימות. [ולכן חשש יעקב שמא יהרוג את עשו (כמובא ברש"י ל"ב, ח' בשם המדרש), שכן באותו יום ימות גם הוא].

קִטְוֹנְתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדְּךָ (פרק ל"ב פסוק י"א)

ופירש ע"פ זה הגאון מווילנא את מאמר חז"ל (סוטה ה.): "ת"ח צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית", והיינו כדפירש"י: "צריך שיהיה בו מעט גאוה", ודייק הגר"א ש'אחד משמונה' הוא לשון זכר ו'בשמינית' הוא לשון נקבה, והיינו הכוונה לרמז לפסוק השמיני בפרשה השמינית בתורה - היא פרשת וישלח, שפסוק זה מתחיל במילה "קטונתי" והיינו שכך צריך להרגיש בעצמו כי "קטונתי" ויהיה קטן וצנוע בעיניו.

וְאִתָּהּ אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ (פרק ל"ב פסוק י"ג)

יש לתמוה, היכן אמר הקב"ה ליעקב "היטב איטיב עמך"?

ויש מתרצים ע"פ הסוד ששבעת ימי בראשית הם כנגד שבעת הרועים, וא"כ יעקב אבינו הוא כנגד היום השלישי שנכפל בו "כי טוב"...

וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לַעֲשׂוֹ אָחִיו (פרק ל"ב פסוק י"ד)

צריך להבין מדוע ביקש יעקב לתת מתנה לאיש רשע כ"כ, ואיך בכלל הותר לו כן, והרי עשו לא היה נחשב יהודי, וא"כ זה לכאורה איסור גמור של "לא תחנם"?

וביאר ר' יהונתן אייבשיץ ב"תפארת יהונתן", שהיות וכל ריבוי ממונו של יעקב הגיע לו מחמת ברכת יצחק אביו, ויצחק בירך את יעקב בגלל שחשב שהוא עשו מפני שהיו ידיו של יעקב שעירות באותו זמן, לכן הביא יעקב לעשיו מתנות כיון שמבחינה מסויימת הבהמות שייכות גם לעשו אחרי שהברכה נגנבה ממנו.

וזהו שכתוב "מן הבא בידו", היינו שהמתנות באו מחמת ידו שבגלל שהיתה שעירה יצחק חשב שהוא עשו.

עֲזִים מְאֻתָּים וְתִּשְׁיִם עֶשְׂרִים רְחֵלִים מְאֻתָּים וְאֵילִים עֶשְׂרִים (ל"ב, ט"ו)

כל התיבות שבפסוק זה מסתיימות באות מ', וכתב בעל הטורים הטעם: "לפי שכל הבהמות ששלח לו היו בעלי מומים שלא יקריב מהם קרבן".

ופירש ר' גבריאל זאב מרגליות בפירושו "תורת גבריאל", שלא יתכן לומר ששלח לו בעלי מומים חיצוניים, שכן בעלי מומים כשרים להקרבה לבן נח (זבחים קט"ז). [ובודאי לא מסתבר לומר ששלח לו במתנה מחוסרי איבר שפסולים גם לבן נח], אלא ששלח לו בעלי חיים עם מומים פנימיים שהם טריפה.

והדרך לבדוק אם בעל חיים חי הוא טריפה, מובא בדרכי משה (יו"ד סי' ל"ה) בשם ר' יהודה החסיד, שמעבירים את היד על גב הבהמה ואם היא לא מתכופפת סימן שהיא טריפה.

ודבר זה מרומז בפסוק י"ד שכתוב "ויקח מן הבא בידו", והיינו שלקח יעקב ממה שבא ונותר בידו ולא התכופפו אחר שהעביר על גבם את ידו.

וְאִמְרָתְךָ לְעַבְדְּךָ לַיעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלוּחָה לְאֲדֹנָי לַעֲשׂוֹ (פרק ל"ב פסוק י"ט)

פעם נסע הגאון בעל ה"בית הלוי" מבריסק זצ"ל ברכבת, ובקרון בו ישב היו עוד יהודים. כשהגיע זמן תפילת מנחה התקרבו היהודים למקום מושבו של ה"בית הלוי" בכדי להתפלל תפילה

בציבור. באותו קרון ישבו שני משכילים שהיו בכלל העשרה להשלים את המניין וכשראו שמתכוננים לתפילת מנחה יצאו מהקרון.

לאחר זמן מה חזרו המשכילים למקומותיהם. נפנה ה"בית הלוי" ליושבים סביבו בקול רם כדי שהדברים יגיעו גם לאזני המשכילים ואמר: כעת נתיישרה לי קושייה שהייתה קשה בעיני כבר זמן רב, כששלח יעקב לעשו את המנחה שלח לו עדרים של עיזים ותיישים, גמלים ופריים, ומעולם לא הבנתי מדוע לא שלח לו גם כלבים שישמרו על העדרים, והרי כתוב במדרש (בר"ר ע"ג, י"א) שהיו ליעקב שישים ריבוא או מאה ועשרים ריבוא כלבים, ומדוע לא שלח לו גם מהם? אך כעת הבנתי, כי יעקב ידע שדרכם וטבעם של הכלבים שבשעה שמריחים 'מנחה' מיד מתחמקים הם ובורחים...

[ואליבא דאמת, כתב בספר "אזניים לתורה" שיש לומר שלא רצה לשלוח לו דבר המזיק, ופן ישתמש בהם במלחמה נגדו. ומצינו במדרש (בר"ר פ"ד, י"ד) שהשבטים רצו להרוג את יוסף ע"י שיסוי כלבים.]

וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר (פרק ל"ב פסוק כ"ה)

ופירש"י: "איש - זהו שרו של עשו". ובפרשת וישב (ל"ז, ט"ו) פירש"י: "וימצאהו איש - זה גבריא"ל", ולכאורה יש להקשות מניין ומדוע חילק רש"י בין 'איש ל'איש'?

אלא שהאיש הראשון פוגש אדם שאינו מוכר ומיד נאבק עמו כל הלילה, ולא זו בלבד אלא שכשמבקש ממנו ברכה הרי הוא נהיה צדיק וחסיד ומוצא תירוץ כי עלה השחר וצריך הוא לומר שירה ולהתפלל, איש כזה הרי הוא בודאי שרו של עשו.

לעומת זאת האיש השני (בפרשת וישב) שכתוב: "וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ וְהָיָה תַּעֲהָ בַּשָּׂדֶה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לְאִמֵּר מַה תִּבְקֶשׁ", כשפוגש אדם שאינו מכיר מיד פונה אליו ומנסה לעזור לו, איש כזה בודאי הוא המלאך גבריא"ל...

[ואמרו דבר זה בשם ר' יחזקאל מקאזמיר, ה"דברי חיים" מצאנז, ה"תפארת שלמה" מראדומסק, ה"חידושי הרי"ם" מגור, ר' לייב מוכיח אב"ד פרשבורג ור' אברהם יהושע העשל מחלמא]

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר (פרק ל"ב פסוק כ"ז)

בגמ' (חולין צא:) כתוב שהמלאך אמר ליעקב: "מלאך אני, ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו". ונשאלת השאלה, מדוע עד היום לא הגיע זמנו לומר שירה ומה נשתנה דווקא היום שבדיוק הגיע זמנו?

וכתב לבאר ר' יוסף יהודה לייב הלוי בספר "אסיפת יהודא" ע"פ מש"כ השל"ה הקדוש, שישנם ארבע כיתות מלאכים כנגד כהנים, לויים, ישראל וכת רביעית כנגד עכו"ם. ואומרים שירה מהנץ החמה עד חצות היום וכל כת אומרת שירה ב' שעות. ונמצא שהכת שכנגד העכו"ם אינה אומרת שירה כלל.

אולם באותו יום השמש זרחה שעתיים מוקדם מן הרגיל בכדי לרפאות את רגלו של יעקב (כמובא ברש"י ל"ב, ל"ב), וממילא היו שמונה שעות עד חצות, ונותר זמן פנוי שבו המלאכים שכנגד העכו"ם יכולים לומר שירה. וזהו שאמר שרו של עשו "שלחני כי עלה השחר" והיינו שמחמת שעלה השחר מוקדם מן הרגיל הגיע סוף סוף זמני לומר שירה.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שְׂמֶנְךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב (פרק ל"ב פסוק כ"ח)

מחבר אחד בא אל המלבי"ם עם חיבורו שקרא שמו 'ויאמר יעקב' וביקש הסכמה עליו. עילעל המלבי"ם בספר הנה והנה ואמר: השם 'ויאמר יעקב' נאה מאוד לספר זה. נהנה המחבר לשמע השבח ושאל את המלבי"ם מדוע מצא השם חן בעיניו? חייך המלבי"ם ואמר: אף בתורה מוצאים אנו 'ויאמר יעקב' ולא כתוב מה אמר...

וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוֹ (פרק ל"ב פסוק ל"ב)

לץ אחד שהיה מחזר על הפתחים, נכנס אל עשיר קמצן וביקש ממנו נדבה ושילחו העשיר מעל פניו ריקם. בצאתו 'בירך' הלץ את בעל הבית: "יהי רצון שתהיה כאברהם יצחק ויעקב". ופירש בליבו: נע ונד כאברהם, סגי נהור כיצחק, וצולע כיעקב...

עַל כֵּן לֹא יֵאָכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּזֶשׁה (פרק ל"ב פסוק ל"ג)

ובמדרש פליאה מדרש הנעלם (זוה"ק וישלח ק"ע ע"ב) על פסוק זה מובא: "לרבות תשעה באב". [וכלשון הזוה"ק: "אמרה אורייתא 'לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה', א"ת לאסגאה תשעה באב דלא אכלין ביה ולא שתין"] (וכן הוא בילקוט ראובני).

וביאר ה"מחנה ראובן" (וכן בשל"ה מסכת תענית פרק תורה אור אות ס' וב"ניצוצי אורות" להחיד"א על דברי הזוה"ק הנ"ל בשם ה"עקידת יצחק" [עראמה] שער כ"ו אות י"ב) מדרש זה בדרך רמז כי הנה בתיבת "גיד" רמוזים כל הצומות שאנו צמים: האות ג' רומזת לצום גדליה החל בג' תשרי, האות י' רומזת ל"י בטבת (ויום כיפור), האותיות י' וג' יחדיו רומזות לתענית אסתר החלה ב"ג אדר, והאותיות ג"ד כולן רומזות ל"ז בתמוז [גי"ד בגימטריא י"ז]. ולפ"ז נמצא הפסוק כאומר 'על כן לא יאכלו בני ישראל בג' תשרי, י' בטבת, (י"ז כ), תענית אסתר וי"ז תמוז'. (והד' של גיד שהם ד' צומות או שבא לרמז על י"ז בתמוז שהוא צום הרביעי (מי מנוחות להמלאך רפאל בירדוגו נ"ג ע"ב), ו'הנשה' הוא אותיות 'השנה' בהיפוך שהם הצומות והזמנים שאסור לאכול בהם במשך השנה). אולם לתשעה באב אין כל רמז בתיבה זו! על כך אומר המדרש: "לרבות תשעה באב", כלומר, הפסוק מרמז גם על תשעה באב שאסור לאכול בו.

[ומסיים ש"את" בא לרבות תשעה באב, וכן א"ת ר"ת 'תשעה אב'. ובש"ך עה"ת כתב ש"את גיד הנשה" הוא בגימטריא 'תשעה באב' (778)].

(ועוד יש אומרים ש'גיד' בגימטריא 17 רמז ל'י"ז בתמוז, ו'הנשה' = ב' פעמים ה' הוא י' והיינו י' בטבת, נ' היינו 'נפלה עטרת ראשנו' שזה תשעה באב וש' היינו שלושה בתשרי שזה צום גדליה).

וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו (פרק ל"ג פסוק ג')

נשאלה החידה בבית המדרש היכן כתוב בתורה שבע פעמים עד בפסוק אחד?
והתשובה הרי היא טמונה בפסוק זה, שזהו לשון הפסוק "שבע פעמים עד גשתו"...

וַיֵּרָץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיַּחַבְקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צַנְאָרוֹ וַיִּשְׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ (פרק ל"ג פסוק ד')

אם התנשקו למה בכו?

עשו בכה על שהוא צריך לנשק את יעקב, ויעקב בכה משום שידע שהנשיקה הזאת תעלה לו ביוקר כי אין גוי מנשק יהודי בחינם.

וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת הַנְּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ (פרק ל"ג פסוק ה')

ונשאלת השאלה, הרי עשו שאל אותו על הנשים ועל הילדים ולמה יעקב השיב לו רק על הילדים?

אלא, אומר האדמו"ר מגור, חז"ל אמרו (סוטה יב.): "אמר רבי יוחנן כל הנושא אשה לשם שמים מעלה עליו הכתוב כאילו ילדה", ויעקב אבינו שלקח את נשיו לשם שמים הרי נחשבים אצלו כילדיו ובאומרו "הילדים" נתכוון גם עליהן.

וַיֹּאמֶר עֵשָׂו יֵשׁ לִי רֵב אָחִי יְהִי לָךְ אֲשֶׁר לָךְ (ל"ג, ט')

ואילו גבי יעקב כתוב (ל"ג, י"א): "פִּי חֲנִי אֲלוֹקִים וְכִי יֵשׁ לִי כָל", ומבאר ה"כלי יקר" את החילוק, שלעשו אמנם היה 'רב' אבל לא 'כל', לפי שהרשעים אע"פ שיש להם כל כסף וזהב שבעולם נראה להם שעדיין הם חסרים כי מי שיש לו מנה רוצה מאתים. אבל אצל הצדיקים הוא להיפך, שאפילו יש בידם מעט הם מסתפקים בו ושמחים בחלקם ונראה כאילו יש להם כל.

יש לשאול, מה קרה שפתאום עשו נהיה עדין כ"כ ולא רוצה לקחת מתנות?

אמר על כך הכתב סופר בדרך הלצה, שעשו זכר את זה שיעקב לקח לו את הבכורה והברכות, ולכן חשש שיעקב עושה לו תחבולה בכך שהוא מביא לו מתנה, וע"י המתנה הוא יקח גם את מה שכבר יש לו, ולכן אמר "יהי לך אשר לך" והיינו שיש לי רב ואיני צריך לך, ותשאיר לך רק את מה

ששלך באמת ואל תיקח גם את שלי. (או כמו הלשון שמביא המדרש גבי בלעם "לא מדובשך ולא מעוקצך").

אֲךְ בְּזֹאת נֵאוֹת לְכֶם אִם תִּהְיוּ כְמוֹנוּ לְהַמְלִל לְכֶם כָּל זָכָר (פרק ל"ד פסוק ט"ו)

ופירש ר' יהונתן אייבשיץ בדרך מליצה (וכעין זה כתב ה"כלי יקר" בפרק ל"ד פסוק כ"ה) שבני יעקב בקשו את בקשתם הזאת מפני שחששו שלאחר שיהרגו את כל אנשי שכם יקומו עליהם כל תושבי כנען וילחמו עמם, כפי שאכן קרה לבסוף (כמובא באריכות במדרש ספר הישר). לפיכך בקשו בני יעקב מבני שכם שימולו, ואז "תהיו כמונו" - כבני ישראל הנימולים ואז יהרגום בני יעקב, וכיוון שאנשי שכם ימותו כ'יהודים' לא יהיה פתחון ליושבי ארץ כנען, כיון שלא איכפת להם שימותו 'יהודים'...

וַיְהִי בְּהִקְשָׁתָהּ בְּלִדְתָהּ וַתֹּאמֶר לָהּ הַמַּלְאָכִים אֵל תִּירָאִי כִּי גַם זֶה לְךָ בֵּן (פרק ל"ה פסוק י"ז)

ואינו מובן, מה הרגעה יש בכך שאומרים לאשה המקשה ללדת "כי גם זה לך בן"?

וביאר ב"תורה תמימה" (בפס' י"ח) ע"פ מש"כ בגמ' (נדה לא.): "חבלי של נקבה מרובין משל זכר", ורחל רצתה ללדת זכר גמו שאמרה (בראשית ל', כ"ד) "יוסף ה' לי בן אחר", וכשראת שמתקשה ללדת חששה שמא תלד נקבה, ולכן הרגיעה אותה המיילדת שלא תפחד כי אעפ"כ גם זה לך בן.

וְאֵת בְּשָׂמַת בֵּת יִשְׁמָעֵאל אַחוֹת נְבִיאוֹת (פרק ל"ו פסוק ג')

ופירש"י: "ולהלן קורא לה מחלת וכו', ג' מוחלים להן עונותיהן: גר שנתגייר, והעולה לגדולה, והנושא אשה. ולמד הטעם מכאן, לכך נקראת מחלת שנמחלו עונותיו".

נראה לומר טעם שהנושא אשה מוחלים לו עונותיו, מפני ש"יסורין ממרקין כל עונותיו של אדם" (ברכות ה.).

וַיִּקַּח עֶשָׂו אֶת נְשָׂיו וְאֵת בָּנָיו וְאֵת בְּנֹתָיו וְאֵת כָּל נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ (פרק ל"ז פסוק ו')

משפחת העמים משפחת עשו כונתה בלשון "נפשות ביתו", ואילו בבני ישראל נאמר (בראשית מ"ו, כ"ז) "כָּל הַנַּפְשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם שְׂבָעִים".

ופירש ר' יואל מסאטמר דבזה נראה להמתיק את הברכה האחרונה שמברכים על האוכל: "בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי". הקב"ה הוא "בורא נפשות רבות" - אנשים גויים נבראו בהמונים, ואף ברא את "חסרונן" - את מה שהם צריכים, אך כל

ההמון הזה וכל צרכיו לא נועדו אלא "להחיות בהם נפש כל חי" - כדי להחיות את עם ישראל שנקראו "נפש"!

ואחות לוטן תמנע (ליו, כ"ב)

מכאן רמז למה שאמרו חז"ל (ב"ב קי.): "הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה", היינו אם היא "אחות לוטן" (לוטן בארמית לשון מקולל), אז "תמנע" מלקחת אותה.

סיפור הנס שאירע לר' אברהם דאנציג בעל החיי אדם (הובא בספרו, הלי מגילה כלל קנ"ה) "וכן אנו עושים על הנס שנעשה לנו בשנת תקס"ד אור ליום ט"ז כסליו, שהיתה הריגה גדולה בחצר שאני דר בו מחמת הבערה שיצאה ללהב מן פולווער (אבק שריפה) ונפלו כמה בתים בחצר וגם בית אחד שלי. ומחדר שהיו שם כל בני ביתי נפל ב' חצי חומות וקורה אחת. והחומה נפל על בתי (וויטקע) עד שהיה כפסע בינה לבין המוות וכן אשתי נתפצעה בפניה והשפה העליונה לכמה חתיכות, והשיניים התחתונים כולם נשברו בפיה. וגם בחדר שישבתי שם עם בני נשברו החלונות והדלת, ונתבקעו החומות. וגם נעשה בגב בני ב' נקבים. ובכל בני ביתי כולם וממני, אין אחד שלא יצא מהם על כל פנים איזה טיפות דם. וה' יתברך ברחמיו וחסדיו חשב לנו הדם כקרבתן לכפר, והצילנו ונשארנו כולנו בחיים. אף שהיה לי היזק גדול כמה מאות אדומים, החליף ה' יתברך בחסדיו דמים לדמים. וזולתנו נהרגו בעוונותינו הרבים בחצרי ל"א נפשות. וגם בחצר המנוח מהו' נח במהו' פייבש ובנו הנגיד הרבני המופלא מהו' פייבש נתבקעו החומות והכיפות. והדברים ארוכים לכתוב השגחת השמים על אנשי החצר מי שראוי להנצל ולהזדמן לשם מחצרות אחרים שיהרגו, ולהראות כי עיניו על כל דרכי איש. ולמען ספר נפלאות ה', כדכתיב (תהילים קי"א, ד') "זכר עשה לנפלאותיו", קבלתי עלי ועל זרעי בלי נדר יום ט"ז כסליו, אחר שהוא בלאו הכי במדינתנו בהרבה קהלות יום תענית לחברא קדישא גומלי חסדים, לעשותו כמעט חציו לה' עכ"פ, ומי שיוכל יתענה".

מפרש על הפרשה

התרגום יונתן בן עוזיאל (ל"ג, ד') מפרש: "עָשׂוּ בְּכָא עַל צַעְרָא דְשִׁינׁוּי דְאַיְתָמְזוּזוּ, וְהִינּוּ שַׁעֲשׂוּ בְּכָה עַל הַצַּעַר שֶׁנִּשְׁבְּרוּ לוֹ הַשִּׁינָיִים אַחַר שֶׁנִּסְסָה לְנִשׁוֹךְ אֶת צוּאָרוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁנִּהְפֵּךְ לְשִׁישׁ, כַּמְבֹאָר בְּמִדְרַשׁ (בְּר"ר ע"ח, ט')."

במושב זקנים לבעלי התוספות (ל"ה, י"ח) וכן בפירושי התורה לר' יהודה החסיד כתב בשם אביו: "כשרצתה למות [רחל], צעקו עליה ונבהלה הנשמה וחזרה בה ברחל". וכן הביא בפענח רזא: "בצאת נפשה [של רחל] החזירו את נפשה בצעקת וגעיית קול בכיה כנהוג לפעמים, ואח"כ חזרה ומתה ממש".

המיוחד שבפרשה

בפרשה מופיע הפסוק היחיד התנ"ך שכל אותיותיו מסתיימות באותה האות. (ל"ב, ט"ו)

בפרשה מופיע שמו של בנימין בפעם היחידה בתורה בכתיב מלא. (ל"ה, י"ח)

שבת שלום ומבורך, כל טוב ובשורת טובות!

<p>העלון מוקדש להצלחת התורמים ברוחניות ובגשמיות. שיזכו לשפע, בריאות ופרנסה!</p>	<p>שדכנית לבחורי ישיבה ובנות סמינר ספרדים: 054-8455801</p>	<p>לעילוי נשמת מרן רשכבה"ג הראשל"צ הרב עובדיה יוסף צוק"ל בן גורג'יה נלב"ע ג' במרחשוון ה'תשע"ד</p>	<p>לעילוי נשמת הבחור יהודה ז"ל בן ר' אברהם ישעיהו שליט"א נלב"ע אור לב' במרחשוון ה'תשע"ט</p>
---	--	---	---